

Список використаних джерел:

1. Каталог Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс] : [політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України]. – Електронні дані (803 438 записів). – Київ : Нац. парлам. б-ка України, 2002-2015. – Режим доступу: <https://catalogue.nplu.org> (дата звернення: 30.03.2018). – Назва з екрана.

2. Рабчун Н.О. Геокешиг – це весело [Електронний ресурс] / Наталія Олександрівна Рабчун // Золотий ключик – 2017. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B-00U4x1abraDlzeGRqSDVtNGs/view>

3. Освітній геокешиг як засіб розвитку інформаційно-комунікаційних навиків у вихованців [Електронний ресурс] / Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді. – Режим доступу: <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2015/01/23-01-19.pdf>. (дата звернення: 12.03.2018). – Назва з екрану.

Балла Л.В.

старший викладач;

Краснова А.В.

студентка;

Микуліна А.С.

студентка,

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

СІМ'Я ТА ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУЦІЇ МОРАЛЬНО-ДУХОВНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

В наш час багато уваги приділяється гармонійному розвитку дітей дошкільного віку. Як відомо, дитина розвивається не лише фізично, а й духовно. Батьки та заклад дошкільної освіти – це дві інституції соціалізації людини, які вкладають у дитину морально-етичні цінності.

Моральність – це здатність бачити різницю між правильними й неправильними намірами, думками, вчинками й поведінкою. Моральний

розвиток дитини пов'язаний із поняттями про мораль, які людина пізнає з дитинства і впродовж усього дорослого життя [6].

Морально-етичне виховання – це основа соціалізації дитини дошкільного віку, тобто вміння налагоджувати соціальні контакти, спілкуватися з однолітками, створювати дружні стосунки, вміти висловлювати свої побажання, враховуючі побажання іншої людини. Це є найпершою сходинкою на шляху розвитку загальнолюдських моральних якостей [7].

Питання морального виховання у закладах дошкільної освіти зазначене у таких документах: Закон України «Про дошкільну освіту» [3], Закон України «Про освіту» [4], Базовий компонент дошкільної освіти України [2], програма «Я у Світі» [9] та інші програми для закладів дошкільної освіти.

Програма «Скарбниця моралі» [5] наголошує, що важливим в опануванні норм і правил моральної поведінки є період дошкільного дитинства як етап сенситивності розвитку багатьох сфер і формування основ особистості.

Моральне виховання у різних його аспектах розглядали такі вітчизняні дослідники як: Т. Алексєнко, Є. Арнаутова, О. Барабаш, О. Докукіна, С. Ладивір, Т. Маркова, Т. Науменко, В. Павленчик, В. Постовий, Т. Поніманська, М. Стельмахович, В. Сухомлинський. У зарубіжній педагогіці бесцінний вклад внесли такі дослідники, як А. Адлера, Я. Хамяляйнен та інших науковців.

Швейцарський психолог Ж. Піаже, чії роботи були присвячені дитячому розвитку, стверджував, що моральний розвиток дітей включає два основні етапи.

Перший етап, який триває до семирічного віку, називається гетерономія. На цьому етапі моральні принципи нав'язуються дитині. Після семи років поступово починається новий етап – автономія [6].

У науковій школі А. Чаговець [11] розглядалася проблема взаємодії фізичного, морального й естетичного виховання. М. Роганова [10] розглядала виховання естетичного ставлення до природи у дітей старшого дошкільного віку як основу їх духовності.

У перші роки життя дитини, батьки – це єдині приклади для наслідування поведінки дитиною. Від того, наскільки батьки розвинуті духовно, їх морально-етичних цінностей та поведінки, залежить майбутня поведінка дитини. Дитина переймає усе: інтонацію, дії, поведінку дорослого.

Згодом дитина переймає сімейні цінності, які в неї заклали батьки та робить їх своїми цінностями. Фундамент особистості дитини закладає усе, що вона бачить у сім'ї, а саме: фотографії, телепередачі, соціальне оточення, поведінка батьків, книги, музика та інше. Дуже важливим для батьків є добірка «правильної інформації» для формування морально-етичного світогляду у майбутньому.

Коли дитина переходить з раннього віку до дошкільного, вона, зазвичай, потрапляє у нове соціальне оточення, а саме – заклад дошкільної освіти. Заклад дошкільної освіти – це не менш важлива ланка формування морально-етичних цінностей у дитини.

Сім'я та заклад дошкільної освіти в рівних мірах здійснюють моральне, естетичне, розумове, трудове, естетичне виховання дитини. Сім'я є природним середовищем первинної соціалізації людини, є джерелом емоційної та матеріальної підтримки, засобом збереження та передачі культурних цінностей попередніх поколінь [1, с. 9].

Співпраця закладу дошкільної освіти та родини – це актуальне питання дошкільної педагогіки. Важливо, щоб робота над моральною сферою дитини здійснювалася як у закладі, так і вдома. Організація роботи з батьками в закладі дошкільної освіти повинна реалізовуватися за такими напрямками:

- вивчення сімей кожної дитини, усвідомлення їх виховного потенціалу;
- залучення усієї родини малюка до освітнього процесу як рівноправних учасників;
- інтеграція зусиль і гармонізація взаємин педагогічного колективу та батьківської громадськості в створенні сприятливих умов для ефективної роботи освітнього закладу;
- розвиток та формування педагогічної сім'ї, допомога батькам в реалізації їх педагогічної самоосвіти;
- корегування виховної діяльності родин з різним типом сімейного неблагополуччя [8, с. 9].

Виходячи з вищезазначеного, ми можемо прийти до висновку, що співпраця сім'ї та закладу дошкільної освіти є важливою умовою морального виховання дитини дошкільного віку, її соціалізації у людському середовищі. Педагогічне середовище розвитку дитини тісно залежить від взаємодії ЗДО та сім'ї. Від успішно організованої та реалізованої роботи з батьками залежить ефективність освітньої роботи над моральною сферою дитини у освітньому процесі.

Список використаних джерел:

1. Алексєенко Т. Педагогічні проблеми молодї сім'ї : навч. посібник. Київ : ІЗМН, 1997. 175 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / наук. кер. А.М. Богуш; автор. кол.: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богінч О.Л. та ін. Київ : 2012. 30 с. (Спец. випуск журн. «Вихователь-методист дошкільного закладу»).
3. Закон України «Про дошкільну освіту» Київ : Ред. журналу «Дошкільне виховання», 2001. 55 с. (Бібліотечка журналу «Дошкільне виховання»).
4. Закону України «Про Освіту» № 2145-IV від 05.09.2017. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-proosvitu> (дата звернення: 29.04.2020).
5. Лохвицька Л.В. Л Програма з морального виховання дітей дошкільного віку «Скарбниця моралі». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 128 с.
6. Моральне виховання дітей: основні етапи й поради батькам. *Виховання дитини*. URL: <https://childdevelop.com.ua/articles/upbring/5912/> (дата звернення: 30.04.2020).
7. Морально-етичне виховання. «Мальва». *Комунальний заклад (ясла-садок) № 133 Криворізької міської ради*. URL: <http://zdo133.kr.ua/vihovatelyam/moralno-etchne-vihovannya/> (дата звернення: 01.05.2020).
8. Полякова О. Робота з батьками в дошкільному закладі. *Дошкільний навчальний заклад*. 2007. № 4. С. 2–16.
9. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. Ч 1. Від народження до трьох років / О.П. Аксьонова та ін.; наук. кер. О.Л. Кононко. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. 204 с.
10. Роганова М.В. Виховання естетичного ставлення до природи у дітей старшого дошкільного віку як основа їх духовності. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. *Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, Науково-дослідний інститут духовного розвитку людини*, 2017. № 1. С. 184–194.
11. Чаговець А.І. Проблема взаємодії фізичного, морального й естетичного виховання у сучасній дошкільній педагогіці. *Обрії* : наук.-пед. журнал / Івано-Франківський обл. ін-т післядипломної пед. освіти. Івано-Франківськ, 2017. № 2(45). С. 19–23.